

САНЯ ОЛОХ

ХААЬИАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

№ 11 (7240) • 1992 жыл. Тохсунуу 25 күнэ. Субуота • Санаата 8 харчы

ДЬОН САНААТЫН ИСТЭН

Тохсунуу 21 күнүгэр оройуон администрациятын баһылыга Н. С. Сивцев предпринимателлэри, хаһаайыстыбалар салаа-бааччыларын аппарат үлэ-һиттэрин кытта көрүстө. Көрсүһүү өй-санаа атас-тайынатын, сүбэлэһин бы-һытынан барда.

Райсовет председателин бастаан солбуһааччы Т. В. Носеноруот хаһаайыс-тыбатын салааларыгар са-һаны иллэрингэ туох көмө ситиһинлэр, мөһөй-дө баалларыгар тохтоон кыстаас иһитиннэрин оҕор-бутун кэнниттан мүстүбүт дьон санааларын эттилэр. «Чачыр» кыра предприя-тие директора О. А. До-

рофеев правовой көмүскэл хайаан да баар буолуох-таабын, фирма таринэр наадалаабын, онуоха чоп-чу оҕоһуллубут быра-һаантар ирдэниллэллэрин ыйда. Тыл этэччилэр үгүстэрэ оройуон иһигэр фирманы эбэтэр коммер-ческой киини түргөтүнү-тэринэ оксор туһунан са-һааны өйөөтүлэр.

Сир туһунан уонна бааһынай хаһаайыстыба-лары таарыйар боппу-руостарга элбэх киһи са-һаатын эттэ. Холобур, бааһынай хаһаайыстыба салайааччыта М. С. Седла-лицев: «Маннай сирг үл-лэри, дьон байлэри ба-йалара дьаһанар усулуу-

буһаларын олохтуохха. Биирдилээн дьон көргө-һүтөн бааһынай буолар сыһаа эбит, бааһынай ха-һаайыстыбада бүтүн ма-һилэһинэ бардахха эрэ табыллыһым», — диэтэ. Со-рох бааһынайдар «экспе-римент» курдук тутуллал-лары, сохтоотар сала-һааччыларга үлэтир кыа-бы биэрбэттэрин, ону кө-рө-көрө дьон толлон кири-бэттэрин туһунан этти-лэр. Оттон бааһынайдар ассоциацияларын прези-дентумун председатели В. И. Новгородов: «Үчүгэй-дик толкуйдамыт про-грамма наада. Коллектив-най предприятие дьон быстах хэмнээх. Дьон

бааһынай хаһаайыстыба-тыгар барыахтара, арай кыаһаат эрэ өртүлэрэ коллективной предприя-тияга хаалыахтара. Онон билингиттэн чааһынай бас билингэ тийгэрдик бөлөмнөннэхтэхпит», — дьон бэлэтэттэ.

Билигин саһаттан саһа сохуоннар ылымлаллары-нан юридической били-ин-көрүүнү иһгэр кини наадалаабын эмнэ ыйы-лына. Маны таһынан, омос көрүүгэ бытархай курдук эрэри, билингити уустук усулуобуйага хай-дах дьаһаныхтаахпыт туһунан киһи сөргөйр са-һаалара этилиһилэр. Ба-һылык ону барытын ба-һаабы мыйа.

Билигин корр.

Ыһы үлэтэ ыгылытыан иннинэ

Урут оройуон хаһаайыстыбаларыттан кыһыгын агрономической дьаһаллар быһааннара ирдэнэр, ол туолуута контуруалланар эрдэһинэ, сохтоотар агро-номнара, үрдүк үүнүү эвеноларын үлэһиттэрэ туох оҕоһуллубутун, өссө туох быһаарылдыахтаабын чуоджай биллэлэрэ. Ити боппуруоска наадыдааххына иннитан ыйыталаһарыттан мунатан барбатын, онуоха эппиттэх киһиги чуо буларын. Оттон би-лингит ол уустугурда. Сааскы ыһы үлэлэрэ чуга-һаан иһэллэр. Күн-дьыл күһүпэт, ханым-үйө тох-сунуу бүтөһүн күһүпэр үүнүлэр. Ха-һаайыстыбаларга ыһы үлэтигэр туһуланан үлэ-хэмнэс хайдах саадаланар эрэрин биллэри Карл Маркс аатынан сохон кылаабынай агрономун Васи-лий Константинович Ефремов кытта көпсөтө сы-рыттыбыт. Онуоха киһи эттэ:

— Совхозка урууду сыл-ларга бурдуту үүннэрин-нан утумнаахтын дьарын-танар анал эвено териллэ-үлэһит эттэ. Киһилэр туох баар агрономической дьа-һаллартан саадалан күбүн бурдук хомуллууттар тиһи байлэрэ илээн-сабаллан үлэһитлэрэ. Оттон билигин арендной предприятие да, бааһынай хаһаайыстыба да буолуох-таахпыт быһаарылла илик. Онон кырдыгы кистээ-бикээ эттэххэ, ыһы үлэ-тин ханым хайыһаны, ыһынан подразделенинан дуу эбэтэр ассоциация ба-һынан дуу ыһтарбытын билбэккэ өлөрбүт, Сирг чааһынайга үлэлэри боп-пуруоһа эмнэ туормас буола түстэ. Итигэр бары толору быһаарыллыахта-рына эрэ дьон үлэбэ-хам-наһа олохтоохтук ыһы-һар сөм.

Ол да буоллар билигин хайа да түбэлтэтигэр сир-бипр бурдуку үүннэрин-нэхпитинэ эрэ табыллы-һыт. Ыраахха тэһиэ барбэккэ эттэххэ, совхоз-путутар быһыл 500 гектарга дьаһимнэни, 300

гектарга зеленканы ыһар санаалаахпыт. Итин та-һынан 50 гектарга сали-һинэй үүннэриэхпит. Би-лингит сүмэбит сүтэ тий-бэт, онон оройуонкут тас өртүттөн атыластаахы-тына табыллар баһаһыан-һаалаахпыт. Дьининэ, сүмэ боппуруоһа оро-йуон да иһинэн быһаа-рыллыахтаабын ыйаллы-бат, ыаллым совхозтар-быт бурдуку баһаачча үүн-нэрэллэр өбсөт.

Хаары чингэтин сүрү-нээн бүтэ, 1000 гектар бааһынаа ымтылына. Бу күһүртэн саадалан туорахтаах культура ыһыл-лыахтаах бааһыналарыгар органической уодурдууку иллэһэрэ таринэ сыл-дьабыт. Түмүктээн эттэх-хэ, билингит курдук ыа-рахан көмгө саамай тын боппуруоска—сирг кытта үлэбэ—туох ханымк ю-һина, нэрэҥэ-сааранга суох салгы ханым форманан үлэһитбит быһаарыллы-нааһына сатанар. Дьон кы-һыгын агрономической дьаһалларга эрэмнэлээх-тик турунуохтарына наада.

Киһи төрөөн күн сиртэр аймах билэ дьонун-сэргэтин ортотугар чэгиэн-чэбдик үөрэ-көтө үлэ-тин сылдыарыттан орду ханымк дьол баар буолуой? Ону баара ыһы ыһтарчата, дьон дьаһах дьаһыга ыһаһына, олүү-сүтүү өҥөйдөһүн, иһи барахсан көхсө ыһырыр, күнэ хараарар...

Эмчиттэр киһи доруобуйатын араҥаччылааһынга күһүпэр-түһүпэр түбүгүрэллэр. Киһилэр ортоло-ругар анаан айдарыллыбыт курдук араҥтар, хи-рурдар баалара—дьолбут. Хирург Бекен Толеге-нович Нурсапаров ону эмчитинэн туох да мон-күрө суох паттымылар. Киһи билиги Чурапчыбы-тыгар анаан калыбыттан араас уустук операци-лар оҕоһулар буолбуттара. Эмтэнээччилэр собу-руу куораттарынан эмтэнэллэр билэ арыһаабыта.

Киһиэхэ эмтэммиттэр «иккистээн төрөөбүттэр» махтал суруктара билиги редакциябытыгар мэлдьи киирэр.

Бекен Толегеновичка түбүктээх, уустук үлэтигэр ситиһинлэри баһарабыт. Сиймэһа: хирург Б. Т. Нурсапаров.

Т. Кардашевскай фотота.

САҢА СЫАНАЛАР

Билигин райпотребсоюз сыанада экономиины М. Эверстованы кытта көрсөн табаарга, бородуу-тада саһа сыаналар тустарынан ыйыталастыбыт. Мантан аллара бородуукталар уонна табаардар сыа-налары көр (бастаһыта—табаар аата, иккитэ — урууну сыана, үсүһэ—саһа сыана):

1 суортаах салиһинэй	0,76	2,28
киһиэбэ	2,00	7,00
Саахар	0,35	1,40
Туус	3,60	10,80
Үүнэйи арыһа	22,00	66,00
Үрдүк суорт чэй (киһиэбэ)	1,40	4,20
Үрдүк суорт бурдук	1,50	4,50
Маннай куруппа	2,20	6,60
Рис куруппата	1,00	3,00
Горох куруппата	1,80	5,40
Вёрмишель	1,60	4,80
Лалса		
«Веломор-данил» боппуруоска	0,30	0,60
(лачката)	0,35	0,70
«Наша марка» боппуруоска	1,00	2,00
«Стирессе» сигарета	1,20	2,40
«Столичная» сигарета	0,08	0,32
Испинскэ (хаа)	9,40	42,05
Нуучча водката	12,00	36,00
Советскай шампанскай		
Хаһаайыстыбаннай мыһа уонна сууйар бороһуок		
сыаналара иһин төгүл улаатар.		

КОЛЛЕКТИВЫНАН СҮБЭЛЭҔЭН...

«Сардана» арендной тары көрөдлөр. Киһилэргэ коллентин «Бахсы» сов-хоз Чыаппаратаагы отде-леннетыгар ханым да сы-лын үлэһит. Киһилэр мөһөт сүөһүнү көрүүгэ илэтин дьарытаналлар. Оһуһа 13-лэр, Салайаач-чынан Андрей Иванович Пестряков анаан үлэһит. Бөһүлөктөн соччо ыраада суох Толус ферматыгар 100-чэ тыһаһаһы. Егор Фокин, Дмитрий Лыткин, Иван Овочешников хо-роһолор. Уолаттар сыл ахсын манна кыстыыллар. Ол эрэри дьоннорун кытта күһүпэ сибэһи тутуһаллар, салайааччы-лара Андрей Иванович Толусна сүөһүлэри ту-руктара, отторо, иһи аһыһытара хайдаһын бил-сина мэлдьи сылдыар, үлэ-һиттэрин кытта көпсөтө-һэр, сүбэлэһэр. Наада буоллаһына Чыаппаратаа-бы да дьонноругар көмө-лөһүннэрэ иллэртэни сөм. Үлэһиттэр күһүн өрө-мүөн сааһа хардарыта көмөлөсүһэллэр.

Ааспыт сылга бүтөһүн-төөх түмүктэригэр кыра-да буоллар харчыны аах-сыһыттар үһү. Оттон бы-һылгыларга хайдах буо-лара биллибэт. Ыһыт сүөһүнү көрөөччүлэр эһи аһыһы бөлөмнүн усу-лусууа суодуттан, отто-рун хаачыстыбата куһа-балыттан хомойоллор. Онон комбикормнарын ку-раанахтын кутан салтан бараннар уулатаалар.

Оттон Алааска А. В. Новгородова, Е. Д. Но-говицына В. В. Барашко-ва 300-кэ бороһукуну уон-на 18 төрөөбүт тыһаһас.

С. ОСИПОВ.

РСФСР Президиени Ыһааһынан уонна правн-тельствотын дьаһалынан тохсунуу 2 күнүттэн сыа-на босхо барда. Онон райпотребсоюзка сыана саһа коэффициентнара, преискураннара уонна хайдах ба-рездэктээхтин сыана уларыһытын олохтуур туһунан дьаһаллар кэлбиттэрэ. Бу дьаһалларынан бары ма-һаһыһынарга, ыһыһааттарга тохсунуу 2 күнүгэр дьэри баар табаардарга уонна бородуукталарга ин-вентаризация барыта. Итинэн промышленнай та-баарга 2 төгүл, оттон продовольственной табаарга 3 төгүл саахарга 3,5 төгүл, испинскэ уонна туус-ка 4 төгүл, нуучча водкатыгар 4,5 төгүл сыана үрдэтиллибитэ.

Тохсунуу 16 күнүгэр Саха Республикатын Ми-нистрлэрин Совета 653 нүөмэрдээх уураах ыһына. Онон тыа хаһаайыстыбатын бородуукталарын опто-най сыаналара быһыллыбыттара. Эт-үүт комбина-та райпотребсоюзка ити оптонай сыананан бэйэтин бородуукталарын туттарар. Онон наабаһа эһиллэн бородуукталар маннын сыаналарынан атылаһаач-чыларга таһыахтара: мнах этэ (урукку сыаната 6,55) 154,31, убаһа этэ (у. с. 5,40) 113,23, «любн-гельская» ары (у. с. 9,50) 305,76, чөчөгөй (у. с. 2,65) 102,37, сүөгэй (у. с. 2,50) 118,52, суорат (у. с. 0,36) 8,47, үүт (у. с. 0,50) 23,58 солк. Тохсу-нууга үүнүө, сүөгэйгэ, эһкэ, арыһа дотация баар буолан, маһаһыһынарга урууну сыаналарынан аты-лаһа. Олунньуттан атылаһааччылар бородуукта-лары үрдэтиллибит сыананан атылаһаахтара.

Омук сигареталарыгар, парфюмерияга, хаатыг-кага, көмүс оҕоһунтарга сыана уларытыллыбата.

тэргэ тэнгэрээх хүмүүс
 үзүүрэйни тава снэналдана
 хн уулино энхүү дэону нэ
 рэн убаастыахха наа
 Дээр: кыһалдартын тава
 снэналданыр, учуоттуур, ки
 шилэртэ нөмөлөнөр лох
 убаастабылаа, бочуонн
 быдлаар, үтэ үтэ үтэ
 кин харан да бэрлэрин
 (Анхдагч Кэсэпэрин)
 В. ПОРДЭЕВА.
 Чурагчтн сн.
 блохтснр:

ДЭОН КЫБАЛБАТЫН ӨЙДХҮҮЛЛЭР

